

Dupont: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ydelse af ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse [af Chr. Madsen m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 98) findes i tillæg A. sp. 795, fremsættelsen i tidenden sp. 2851).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): I det foreliggende forslag til lov om ydelse af ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse er det foreslået, at der til sådanne medlemmer af anerkendte arbejdsløshedskasser, der har haft mindst 60 dages ledighed i perioden fra den 1. oktober 1962 til den 31. marts 1963, ydes en ekstraordinær hjælp på 175 kr. til forsørgere og 125 kr. til andre forsikrede. Der foreslås endvidere ydet statsrefusion efter bestemmelsen i arbejdsløshedslovens § 13.

En ekstraordinær hjælp som den foreslåede er senest ydet ved lov af 15. april 1959 i overensstemmelse med regeringens forslag herom. Efter denne lov fik kasserne adgang til at yde en ekstraordinær hjælp, men således at kasserne selv måtte afholde udgifterne, idet der ikke blev givet refusion fra staten. Begrundelsen for at yde hjælpen var i første række, at understøttelserne dengang var blevet relativt forringet i forhold til arbejdsløn og sociale ydelser. Forholdet er anderledes i dag, idet der siden ved to love, nemlig lov af 13. april 1960 og lov af 4. juni 1962, er gennemført en ajourføring af understøttelsessatserne. Disse love har medført en betydelig forhøjelse af satserne, idet f. eks. dagpengeydelsen til forsørgere er steget fra 14 kr. til 19 kr. pr. dag og børnetillægget fra 1 kr. 50 øre til 1 kr. 95 øre pr. dag pr. barn. I denne forbindelse minder jeg om, at der til dagpengeydelsen efter arbejdsløshedsloven i modsætning til efter ulykkes- og sygeforsikringsloven ydes en huslejhjælp på indtil 164 kr. om måneden og en brændselshjælp på indtil 109

kr. årlig, afhængig af den arbejdsløses ledighed i vinterhalvåret. Det var i øvrigt, så vidt jeg erindrer, dengang en forudsætning, at man skulle se at komme bort fra de tidligere så hyppige lejlighedslove på dette område.

På denne baggrund finder regeringen ikke, at den stedfundne stigning i ledigheden i sidste halvdel af vinterhalvåret giver tilstrækkelig motivering for at yde en ekstraordinær hjælp som den foreslåede. Jeg kan i denne forbindelse henvise til, at der ikke foreligger nogen anmodning fra Arbejdsløshedskassernes Samvirke om gennemførelse af en lov om ekstraordinær hjælp til langvarigt ledige, hvilket må skyldes, at heller ikke samvirket finder, at der skulle være et almindeligt behov for den foreslåede ekstraordinære hjælp. Jeg kan henvise til, at der jo er mulighed for i ganske særlige tilfælde at yde en supplerende hjælp efter forsørgsloven til arbejdsløse, hvis forhold af en eller anden grund måtte være særlig vanskelige. Det er en selvfølge, at et eventuelt nedsat udvalg vil få alle begærede oplysninger, som det vil være muligt at tilvejebringe.

Ordføreren for forslagsstillerne (Chr. Madsen): Jeg forstår på den højtærede justitsminister, at ministeren ikke er særlig villig til at gå ind i en realitetsforhandling om denne sag. Ministeren siger bl. a., at Arbejdsløshedskassernes Samvirke ikke har rettet henvendelse til regeringen med anmodning om, at der ydes en sådan ekstraordinær hjælp til de arbejdsløse, og ministeren siger endvidere, at arbejdsløshedsunderstøttelsen nu er betydeligt højere, end den var i 1959.

Jeg er ikke helt enig med den højtærede justitsminister i denne udlægning af teksten. Jeg tror nemlig ikke på, at arbejdsløshedsunderstøttelserne i dag er bedre i forhold til arbejdslønningerne, end de var i 1959. Jeg vil endda tro, at man kan finde beregninger, som viser, at arbejdsløshedsunderstøttelserne nu er ringere, end de var i 1959; men dette kan vi jo komme tilbage til i udvalget, og dér få de beregninger, der er nødvendige for at konstatere, hvordan forholdet er. Mon jeg kan gå ud fra, at hvis det viser sig at være rigtigt, hvad jeg her har sagt, at arbejdsløshedsunderstøttelserne i

[Chr. Madsen.]

dag er ringere end dengang, kan vi få den højttærede minister til at gå med til at yde denne ekstraordinære hjælp til arbejdsløse?

Når jeg kommer med denne påstand — for det kan kun blive en påstand, indtil vi ser tallene nøjagtigt udregnet — bygger jeg på den sidste revision af arbejdsløshedsloven, ifølge hvilken arbejdsløshedsunderstøttelsen kunne reguleres efter arbejdsløshedsstigning i forhold til pristallet i 1961. Denne bestemmelse betyder, som jeg har nævnt det i fremsættelsen, at de, der går arbejdsløse, ingen dækning får for pristigninger som følge af omsætningsafgiften, stigningen i priserne på landbrugsvarer og de øvrige prisstigninger i perioden fra den 1. juli 1962 til den 1. april 1963. Den regulering af understøttelsen, der sker pr. 1. april 1963, bygger på de udsving i lønningerne, der er sket i året fra den 1. april 1961 til den 1. april 1962. Det, der sker fra den 1. april 1962, får de arbejdsløse altså først dækning for fra den 1. april 1964. Det vil sige, at der går 1 år og 8 måneder, inden man får understøttelsen reguleret i forhold til omsætningsafgift, stigning i landbrugsvarernes pris og øvrige prisstigninger samt det løntillæg, arbejderne fik den 1. marts, og det er det, der bestyrker mig i den tro, at arbejdsløshedsunderstøttelsen nu igen er bagefter, som den var det før revisionen i 1960.

I anledning af ministerens udtalelse om, at man endnu ikke har hørt fra Arbejdsløshedskassernes Samvirke, vil jeg gerne sige: mon ikke vi, når udvalget bliver nedsat, kommer til at høre noget fra dette samvirke? Jeg kan ikke tro, at de arbejdsløshedstal, vi har i øjeblikket, vil gå så helt ubemærket hen over forbundenes virksomhed i den nuværende situation. Den statistik, vi modtog for et par dage siden over arbejdsløsheden i januar 1963, viser nogle forfærdelige arbejdsløshedstal. Amtsarbejdsanvisningskontoret i Thisted havde 51,9 pct. arbejdsløse arbejdsmænd, Ålborg og Hjørring 35,3 pct., Skive 35,7 pct., Holstebro 38,1 pct., Haderslev 37,4 pct., Nakskov 32,6 pct., Rønne 34,7 pct., og for at nævne et af yderpunkterne havde Pandrup Kås 75 pct. af sine arbejdsmænd ledige. Det er da klart, at disse tal først og fremmest er fremkommet, fordi vi har haft en hård

vinter, men det er ikke forklaringen alene. Når jeg nu meddeler, at den gennemsnitlige arbejdsløshedsprocent for Ålborg i 1962 har været 12,9, kan man snart blive klar over, at disse arbejdsløshedsprocenter naturligvis vil give arbejdsmændene rundt om i landet anledning til at diskutere spørgsmålet om ekstraordinær brændselshjælp og en regulering af arbejdsløshedsunderstøttelserne.

Jeg ved, at der rundt om i de forskellige områder er visse initiativer i gang. Jeg ved derudover, at man på Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejder Forbunds kommende hovedbestyrelsesmøde skal have denne sag til ekstraordinær behandling, så jeg tror altså på, at om ikke de samvirkende arbejdsløshedskasser, så i hvert fald Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejder Forbund engang inden ret lang tid vil give lyd fra sig. Det er nødvendigt, at man gør det, fordi de mennesker, der er henvist til at leve på en arbejdsløshedsunderstøttelse på 114 kr. om ugen, 19 kr. om dagen, simpelt hen ikke kan få det til at gå rundt. De har gået arbejdsløse længe nu.

Hvordan vil det komme til at gå i visse områder, når man nu skal i gang igen? Der blev som bekendt indført nedskæringer under forhandlingerne om omsforliget, hvor man stilede efter en 15 pct.s nedskæring. Når man taler med embedsmændene rundt omkring i de forskellige kommuner og spørger dem: hvordan vil denne 15 pct.s nedskæring i grunden komme til at virke? — så siger de: med udgifter og omsætningsafgifter o. s. v. vil det ikke blive en 15 pct.s nedskæring, den vil komme op i nærheden af 30 pct. Det vil altså sige, at offentlige arbejder og offentligt byggeri vil blive nedsat med betydeligt mere end de 15 pct., og det vil så igen sige, at der bliver en større arbejdsløshed i 1963, end der var i 1962, og de 12,9 pct. for Ålborgs vedkommende vil altså blive noget mere, og der vil blive betydeligt flere arbejdsmænd, der kommer til at leve af understøttelsen, fordi de kommer til at gå længere tid arbejdsløse.

Jeg vil gerne spørge den højttærede justitsminister, om det er meningen, at den højttærede socialminister vil fremsætte forslag om en ændring i reguleringen af arbejdsløshedsunderstøttelsen, da jeg er vidende om, at man i dag eller i går har udsendt skrivel-

[Chr. Madsen.]

ser til de forskellige politiske grupper her i tinget om, at man til trods for det sene tidspunkt ville foretage visse prisreguleringer i sociale love ved at fremsætte lovforslag nu inden ret længe. Vil arbejdsløshedsloven også komme med herunder?

Nu er jeg klar over, at en af de væsentligste årsager til, at regeringen ikke vil være med — det er måske for meget sagt endnu, men i hvert fald er forsigtigt indstillet over for dette forslag — antagelig er det forhold, at det store forbund Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejder Forbund ikke har penge til selv at udbetale denne ekstraordinære hjælp. Hvis det havde de fornødne millioner, kunne regeringen vel komme uden om sagen på den måde, at man gav de forskellige forbund ret til at udbetale brændselshjælpen, men således, at de selv måtte betale beløbene.

Der har været en vis forbedring i Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasses økonomi. Fra 1960 til 1961 var der en forbedring fra 17,4 mill. kr. til 53,5 mill. kr. Hvordan regnskabstallene er nu for 1962 eller 1963, kender jeg ikke noget til, men når der er så store arbejdsløshedsprocenter, som jeg lige har omtalt, er det klart, at dette store forbund snart vil kunne bruge eventuelle millioner, som man har oparbejdet i perioder, hvor der har været bedre beskæftigelse. Men hvis der nu ingen penge er i forbundets arbejdsløshedskasse, må man vel i udvalget kunne finde udvej for, at dette forbund kan få ekstraordinær støtte, for kravet om en ekstraordinær støtte kan man lige så godt rejse fra arbejdsmændenes side, som man nu har rejst det i den sidste tid fra andre samfundsgrupper.

Man har her i tinget talt meget om, at samfundsgrupper, der havde lavere indtægter, skulle op på de indtægter, der var almindelige i landet; jeg tænker her på landbrugets støtteforanstaltninger. Det må da være rimeligt, at arbejdsmændene i områder med stor arbejdsløshed, hvor årsindtægten består af en periode med arbejdsindtægt, der ikke er så forfærdelig lang, og så en periode, hvor man hæver understøttelsen, får tilsvarende betingelser som f. eks. landbrugserhvervet. De har ikke muligheder for at tjene de indtægter, som man kan

få i forskellige andre dele af landet og inden for andre samfundsgrupper. Det må da være rimeligt, at man inden for arbejdsmændenes rækker — i særdeleshed når der ikke er tilstrækkelig beskæftigelse og når man forhindrer, at den tilstrækkelige beskæftigelse kan opnås i de forskellige områder ved en politisk fordeling, altså gennemfører en slags kunstig arbejdsløshed — må have krav på, at der tages hensyn til dem.

Vil man ikke have dem til at arbejde, må man give dem en understøttelse, som de nogenlunde kan leve af. Det giver i hvert fald anledning til megen diskussion og megen irritation i de områder, der er arbejdsløshedsramt, når man gennem dagbladene får at vide, at landbrugsstøtten giver 23.000 kr. til godsejere om året, medens de arbejdsløse i arbejdsløshedsunderstøttelse, hvis de har den hele året, får ca. 6.100 kr. Det er da naturligt og vel også rigtigt, at disse mennesker stiller disse beløb op over for hinanden og siger på deres facon: når man herfra kan støtte landbrugets organisationer, så må man også kunne støtte de arbejdsløses organisationer.

Jeg ved ikke på forhånd noget om, hvordan det vil komme til at gå med vort lovforslag, men jeg håber, at man i udvalget kan komme til at se på de forskellige problemer, som jeg her har peget på. Når der i nogle områder er større arbejdsløshed end i andre områder, må man tage stilling til disse problemer. Man kan tage stilling på den måde, at man sørger for at yde højere understøttelse, men man kan selvfølgelig også tage stilling på anden måde.

Sidst vi behandlede et lignende forslag, sagde den socialdemokratiske ordfører, at man i højere grad burde udnytte egnsudviklingsloven, således at man fik den fornødne beskæftigelse til disse områder. Der er ikke sket så forfærdelig meget siden da. Jeg ved ikke, om udvalget kan beskæftige sig også med det spørgsmål, om man ikke i de områder, hvor arbejdsløsheden raser, fordi vi har haft en streng vinter, skulle søge at få placeret industrier, så at man ikke i den grad, som tilfældet er nu, var afhængig af vejrliget, afhængig af, om der kom nogle frostgrader og dermed disse forfærdende arbejdsløshedstal på 50-75 pct.

[Chr. Madsen.]

Jeg håber som sagt, at vi i udvalget kan komme til at se på alle enkeltheder, og at der kan opnås et resultat.

Bladt: Det er klart, at et lovforslag som det foreliggende er egnet til at vække opmærksomhed blandt de arbejdsløse, hos nogle måske også visse forventninger, skønt det på forhånd er givet, at det bliver skuffede forventninger. Jeg synes ikke, at lovforslaget om en ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse er særlig godt gennemtænkt. Dette gælder ikke mindst den motivering, som den ærede ordfører for forslagsstillerne har anført i den skriftlige fremsættelse af lovforslaget; det skal jeg senere gøre nogle bemærkninger om. Jeg vil dog straks sige, at mit parti ikke er i stand til at støtte lovforslaget.

Dette skyldes dog ikke en manglende forståelse for de arbejdsløses kår. Lige så længe vi har haft en arbejdsløshedslov, har denne lovgivning ligget socialdemokratiet stærkt på sinde, ud fra den opfattelse at arbejdsløshed er et samfundsonde, som vedkommer hele samfundet, hvorfor alle i vort samfund har pligt til at yde bidrag til at mildne kårene for de medborgere, som rammes af arbejdsløshed.

Denne indstilling er ikke bare en talemåde. De resultater og fremskridt, der er opnået i vor arbejdsløshedslovgivning gennem de seneste årtier, taler et tydeligt sprog. Den arbejdsløshedslov, som vi har i dag, tager vidtrækkende sociale hensyn og tilgodeser på rimelig måde de forskelligheder, der er i de forsikredes forsørgerpligter.

Jeg vil naturligvis ikke påstå, at dette reformarbejde alene er socialdemokratiets værk; der er også andre, som har vist forståelse. Men jeg tør vistnok antyde, at det er socialdemokratiet, som — om jeg så må sige — har været primus motor i denne udvikling.

Lovforslaget her er ikke en ukendt ting. Der er i årenes løb gennemført adskillige love af samme karakter; sidste gang skete det — hvad den højtærede minister allerede har nævnt — i 1959, da kasserne fik adgang til at udbetale en ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse af egne midler. Imidlertid er der jo efter 1959 gennemført ikke så få betydningsfulde ændrin-

ger i arbejdsløshedsloven. Ved lovens revision i 1960 blev dagpengesatserne forhøjet med 3 kr. og yderligere med 2 kr. i 1962, hvilket sammenlagt var en forhøjelse på 35,7 pct. Børnetillægget og huslejehjælpen fik en tilsvarende forhøjelse. Huslejehjælpen blev gjort ensartet for hele landet, hvilket var et stort plus for medlemmerne i landkommunerne.

Begrundelsen for de reguleringer, som jeg her har nævnt, var som bekendt, at understøttelsen, som var pristalsreguleret, var saktet bagud i forhold til lønudviklingen. Det var også dette, der var grundelsen for, at der med mellemrum ydedes en ekstraordinær hjælp til de langvarigt arbejdsløse.

I sammenhæng med de reguleringer, der blev gennemført i 1962-loven, gennemførtes også en principiel ændring i reguleringsformen for understøttelsessatserne, idet der indførtes den bestemmelse i loven, at reguleringen fremtidig skulle foretages i forhold til lønudviklingen. Derved imødekømt man et ønske, som arbejdsløshedskasserne har givet udtryk for i mange år. Undtaget fra den nye reguleringsbestemmelse er dog huslejehjælpen og brændselhjælpen, som bliver reguleret efter indeksen for udgiften til henholdsvis bolig, brændsel og belysning.

Jeg må sige — og det kan ikke være den ærede ordfører for forslagsstillerne ubekendt — at når disse betydningsfulde ændringer blev gennemført, var forudsætningen for disse ekstraordinære love bortfaldet. Dette er klart kommet til udtryk såvel her i salen som under udvalgsbehandlingen, både i 1960 og i 1962, og jeg vil gerne tilføje som min opfattelse, at de ændringer, som er gennemført, er langt mere værdifulde end en engangshjælp årligt. Det er da også værd at bemærke, at kravet om en ekstrahjælp ikke er kommet fra arbejdsløshedskasserne. Arbejdsløshedskasserne har givet udtryk for stor anerkendelse af arbejdsløshedsloven, sådan som den er udformet i dag.

Nu har jeg ganske vist en klar erindring om, at det ærede medlem hr. Chr. Madsen var utilfreds med de understøttelsessatser, der blev fastsat i 1962, idet det ærede medlem dengang foreslog, at understøttelsessatserne skulle forhøjes med 4 kr. — det dobbelte af det, regeringslovforslaget gik ud på — og at huslejehjælpen blev fastsat

[Bladt.]

til 260 kr., medens regeringsforslaget lød på 164 kr. Hvis disse ændringsforslag var blevet vedtaget, ville det have medført, at understøttelsen i adskillige tilfælde var blevet betydeligt højere end den arbejdsløn, der er gældende, i hvert fald for de lavtlønnede.

Den ærede ordfører for forslagsstillerne anfører som motivering for lovforslaget, at mens lønarbejderne får dækning for pristigningerne gennem pristalsreguleringen den 1. marts 1963, gives der efter arbejdsløshedsloven først dækning herfor den 1. april 1964. Jeg forstår ikke denne motivering, medmindre det ærede medlem mener, at vi skal have en pristalsregulering oven i den nye reguleringsform. Der kommer jo en regulering til 1. april, hvorefter dagpengesatserne stiger med 1 kr. 70 øre fra 19 kr. til 20 kr. 70 øre. Børnetillægget stiger med 20 øre fra 1 kr. 95 øre til 2 kr. 15 øre, og huslejhjælpen stiger med 5 kr. fra 164 kr. til 169 kr. Denne regulering har jo intet direkte med pristigninger at gøre, idet de lønsatser, hvorefter reguleringen foretages, også indeholder pristalsregulering.

Jeg har lagt mærke til, at der i lovforslaget er en bestemmelse, hvorefter et medlem skal have 60 afkontrollerede dage i tiden 1. oktober-31. marts. I et lignende lovforslag, som socialistisk folkeparti fremsatte i 1961, var det tilsvarende antal dage fastsat til 90. Hvad er grunden til denne forskel? Ja, jeg formoder, det hænger sammen med, at vi i 1962 har haft en meget høj beskæftigelse, og at den stigende arbejdsløshed først har gjort sig gældende omkring årsskiftet. For et meget stort antal af de arbejdsløse ville det derfor være ugørligt at opnå 90 dage inden 31. marts.

Lovforslaget motiveres også med henvisning til den hårde vinter, vi har haft. Det er rigtigt, at vi har haft en usædvanlig hård vinter, og at det medfører forøgede udgifter, særlig til brændsel. Jeg vil da gerne indrømme, at der kan opstå trangstilfælde i en så hård vinter som den, vi har haft, og at en ekstrahjælp kan være påkrævet. Men ingen er jo afskåret fra en sådan hjælp. I henhold til vor forsorgslovgivning har kommunerne pligt til at komme dem til hjælp, som kommer i en trangssituation. Jeg kan også nævne det, som det ærede

medlem hr. Chr. Madsen allerede har nævnt, at der er fagforbund, som har udbetalt en brændselshjælp til deres arbejdsløse medlemmer, men det afhænger naturligvis af de enkelte forbunds økonomiske evne, om de har kunnet udbetale en sådan hjælp.

Mit parti kan, som jeg allerede har sagt, ikke gå ind for lovforslaget, men vi har naturligvis ikke noget imod at drøfte det nærmere i et udvalg.

Søren Andersen: Som den højtærede minister sagde, har vi gentagne gange beskæftiget os med loven om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring, og det er jo ikke længere siden end sidste vinter, at der gennemførtes betydelige generelle ændringer, bl. a. forhøjelse af dagpengesatserne. Fra det tidspunkt sattes dagpengesatserne for første gang direkte i forbindelse med lønbevægelsen. Der gennemførtes også andre forbedringer: afkortning af karenstiden og forbedrede sociale ydelser. I det hele taget føler jeg, at denne lovgivning er ført à jour, ja, den førtes endda i sin tid på enkelte områder længere frem, end mit parti syntes var rigtigt, også ud fra principielle synspunkter.

Jeg skal med disse bemærkninger meddele, at mit parti ikke kan medvirke til dette lovforslags gennemførelse.

Clara Munck: Den konservative folketingsgruppe kan ikke medvirke til gennemførelsen af det foreliggende lovforslag om en ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse. Det er vor opfattelse, at den eksisterende lovgivning fuldt ud tilgodeser også denne gruppe af medborgere.

Aage Fogh: På mit partis vegne skal jeg meddele, at vi ikke kan medvirke til at fremme det lovforslag, der er fremsat af det ærede medlem hr. Chr. Madsen m. fl.; men vi vil gerne i et udvalg være med til at se på forholdene. Dog vil jeg gerne principielt gøre det ærede medlem opmærksom på, at vi i vort parti gennem mange år har arbejdet for, at disse ekstra tillæg skulle bortfalde, og at vi skulle have en arbejdsløshedslovgivning af en sådan karakter, at det ikke skulle være nødvendigt næsten hvert år at fremsætte lovforslag om ekstra tilskud.

Jeg vil også gøre opmærksom på, at ifølge

[Aage Fogh.]

den lovgivning, vi medvirkede til at gennemføre i fjor, ligger det sådan, at hvis en arbejdsløs familie kun består af mand og kone, vil de dog have en understøttelse pr. dag, der ligger nogenlunde på det samme som det, vore folkepensionister kan opnå, og har de børn, får de 2 kr. ekstra pr. dag pr. barn. Det kan jo medføre, at en arbejdsløs med en betydelig børneflokk kan komme op på en indtægt af 12.000-13.000 kr. om året i understøttelse. Jeg mener ikke, det er tilfredsstillende, men det er på den anden side heller ikke så ringe, at vi af den grund i den nuværende situation skulle give os til at lovgive på dette område.

Men som sagt, vi er villige til at undersøge spørgsmålet, og jeg er navnlig meget villig til at se på spørgsmålet om en rationalisering af hele vor arbejdsløshedslovgivning, da jeg har den opfattelse, at den ikke mere passer til de forhold, vi arbejder under i dag; det skal vi imidlertid helst snakke med den virkelige socialminister om.

Iver Poulsen: Vi kan ikke rigtig få øje på den saglige begrundelse for det af socialistisk folkeparti fremsatte lovforslag. Vi vurderer absolut ikke arbejdsløshedens svøbe, tværtimod, og det er da også klart, at det økonomiske forlig, forliget om omsætningskatten, har en varefordyrende virkning og må gøre pengene mindre for mange mennesker. Men det gælder først og fremmest for de mennesker, hvis levevilkår er afhængige af en privat opsparing, altså sparere og selvpensionister, og slet ikke i samme grad for de mennesker, som skal leve af en arbejdsløshedsunderstøttelse, der jo er beregnet som en vis del af den gennemsnitlige arbejdsfortjeneste inden for vedkommende fag eller faggruppe, hvad der for resten allerede er nævnt af det ærede medlem hr. Bladt. Derfor må arbejdsløshedsunderstøttelsen vel formodes at være steget i takt med den stigning af arbejdsfortjenesten, som har fundet sted inden for alle fagområder i de seneste år. Og for øvrigt kan der jo, som også tidligere nævnt, allerede efter gældende lov ydes de medlemmer af en arbejdsløshedskasse, som nærværende lovforslag omhandler, et ekstraordinært tillæg til understøttelsen i form af brændsels-

hjælp og husleje hjælp, hvad den højtærede justitsminister også allerede har omtalt. Så alt i alt kan vi som nævnt ikke se den saglige begrundelse for lovforslaget, og derfor kan vi ikke medvirke til dets gennemførelse.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Det ærede medlem hr. Chr. Madsen stillede mig det direkte spørgsmål, om arbejdsløshedslovgivningen kom ind under den lovgivning, hvor reguleringspristallet vil føre til ændringer. Dertil vil jeg svare, at det vil ikke være tilfældet. Det ærede medlem ved, at reguleringen af arbejdsløshedsunderstøttelserne hviler på et helt andet princip, nemlig den gennemsnitlige fortjeneste inden for vedkommende fag. Det ærede medlem har naturligvis ret i, at dette medfører, at reguleringen kommer et langt stykke tid efter, nemlig 1 år og 8 måneder. Det er en uundgåelig følge af princippet. Men denne ulempe ved princippet opvejes efter mit skøn af de væsentlige goder, som princippet i øvrigt indebærer, hvilket jo også har fundet udtryk deri, at arbejdsløshedskasserne havde ønsket denne principielle ændring i reguleringsgrundlaget.

Jeg forstod, at det ærede medlem ligesom et øjeblik strejfede den tanke at fratage bestemmelsen om statsrefusion efter stk. 2 i sit lovforslag. Men jeg forstod også, at det ærede medlem meget hurtigt forlod denne tankegang; han havde vel næppe mandat til at lufte den i denne situation.

Endelig vil jeg gerne sige til det ærede medlem, at vi er kommet bort fra begrebet vanskeligt stillede arbejdsløshedskasser som følge af den ændring, der er sket i statstilskuddets beregning.

Mere tror jeg ikke jeg i øjeblikket har at sige, men hvis det ærede medlem i det kommende udvalg ønsker oplysninger, er socialministeriet villigt til at søge dem fremskaffet.

Ordføreren for forslagsstillerne (Chr. Madsen): Jeg kan forstå på de forskellige ordføreres udtalelser, at det bliver meget vanskeligt at få dette lovforslag ført igennem til et resultat, der kan give den ekstra hjælp, som vi ønsker. Men lad os se, hvordan det kommer til at gå i udvalget, lad os se, når

[Chr. Madsen.]

man tager talmaterialet frem, om det så ikke viser sig, at arbejdsløshedsunderstøttelsen nu er ringere i forhold til arbejdsindtægten end i 1960. Jeg har min tro på, at det er rigtigt, og hvis materiale kan fremskaffes, som viser dette, så frarøver man i hvert fald de øvrige ordførere grundlaget for deres argumentation.

Det ærede medlem hr. Bladt siger, at han er skuffet, at han ikke kan støtte lovforslaget og ikke rigtig kan se, at det er blot nogenlunde gennemtænkt. Heroverfor vil jeg gerne sige, at lovforslaget er omtrent ordret det samme som det, socialdemokraterne fremsatte i 1959; men det er vel ikke det, der piner den ærede ordfører, at lovforslaget ikke er gennemtænkt. Det, der piner den ærede ordfører, er vel, at man i den givne situation ikke kan finde de penge, der skal bruges hertil. Jeg ved ikke, hvor mange millioner, det drejer sig om; jeg kan dog ikke tro, det er noget større beløb.

Så er der det næste spørgsmål: har de arbejdsløse ikke et rimeligt krav på, at de, således som forholdene har udartet sig for dem i de sidste 3-4 måneder, får en ekstraordinær hjælp? Hvad var årsagen til, at man i forskellige love gav kompensation til folk, der fik understøttelse efter disse love, da man gennemførte stigningen i priserne på landbrugsvarer og omsætningsafgifterne? Var det ikke i erkendelse af, at kompensationserne skulle dække den voldsomme prisstigning, man satte i gang herindefra? Reguleringen af arbejdsløshedsunderstøttelserne er en regulering, der ikke giver nogen som helst mulighed for at give dækning for disse voldsomme prisstigninger før 1 år og 8 måneder efter, at de er indtruffet. Var det ikke en fejl, at man ikke gav arbejdsløshedsunderstøttelsesloven, ulykkesforsikringsloven og sygeforsikringsloven de samme kompensationsbestemmelser, som man f. eks. har for pensionisterne? Disse love giver nemlig ikke erstatning for de prisstigninger, der er kommet som følge af omsatgifterne og landbrugsprisernes stig-

ning. Er det ikke rimeligt, at de mennesker, som omfattes af disse love, skal have samme erstatning som andre?

Dengang vi lavede den sidste ændring i loven om arbejdsløshedsunderstøttelse, var der ingen i udvalget, der havde nogen som helst mening om og kunne forudse, at der kom noget, der hed omsatgifter, og der var heller ikke nogen, der kunne vide noget som helst om, at der kom store prisstigninger. Lad mig forudsætte, at der bliver en ekstra regning for omsætningsafgiften, sådan at man kommer op på 15 pct. i stedet for 9 pct., så vil de arbejdsløse og de, der hører ind under ulykkesforsikringsloven og sygeforsikringsloven, ikke få nogen som helst erstatning. Jeg synes, det er en meget, meget mærkværdig indstilling at have til dette problem, for det må være sådan, at disse mennesker har lige så fuldt krav som andre på at få en erstatning. Denne manglende kompensation er jo en af de væsentlige årsager til, at arbejdsløshedsunderstøttelsen er blevet ringere, set i forhold til prisstigningerne, og heri er der også en væsentlig argumentation for at fremsætte et forslag som vort, om ekstraordinær hjælp til de arbejdsløse. Man kan egentlig godt kalde det en kompensation til de arbejdsløse.

Lad mig lige gøre opmærksom på over for de ærede ordførere, der ikke kunne se, at der var nogen rimelighed i at fremsætte et sådant forslag, og over for den ærede ordfører, der udtalte, at ekstraordinære love inden for arbejdsløshedslovgivningen var noget, man skulle se at komme bort fra, at det afhænger jo for det første af, hvordan forholdene er for de arbejdsløse, og hvordan deres understøttelser bliver reguleret. Hvis understøttelsen ikke bliver reguleret ordentligt og de arbejdsløse ikke får erstatning for prisstigningerne, kommer man ikke bort fra disse ekstraordinære love. Dernæst afhænger det af, om man får en ordentlig pristalsregulering eller en anden regulering af arbejdsløshedsunderstøttelsernes dagpenge-satser.

[Chr. Madsen.]

Der er en ting til, jeg vil tilføje. Det er vel svært, og det har været svært i næsten alle love, at få en ordentlig form for regulering, men man har da hidtil brugt som sammenligningsgrundlag, hvordan arbejdsløshedsunderstøttelsen er i forhold til den folkepension, der ydes her i landet. Hvis man nu tager folkepensionen pr. 1. april i år og ser på, hvad en arbejdsløshedsunderstøttelse giver, f. eks. til en mand, der har gået ledig et helt år — lad os ikke håbe, der er nogen, der gør det, men vi bruger det som beregningsgrundlag — hvad opda-ger man så med hensyn til arbejdsløshedsunderstøttelsens størrelse i forhold til folkepensionen? Så ser man, at der her er sket en betydelig ændring i løbet af de sidste 12-14 år. Der var engang, da arbejdsløshedsunderstøttelsen var betydelig højere end folkepensionen, men arbejdsløshedsunderstøttelsen i dag er vel lavere end folkepensionen. Jeg nævner blot dette, for at man kan se, hvordan forholdet efterhånden er udartet. Jeg håber, at vi i udvalget kan komme til at se på, hvordan arbejdsløshedsunderstøttelsen er i dag i forhold til de beregninger, man lavede i 1960, så vil det nok vise sig, at vilkårene i dag er ringere for de arbejdsløshedsunderstøttede, end de var i 1960.

Dermed regner jeg med at have svaret på det væsentlige af det, der er fremført, men jeg foreslår, at sagen går i udvalg.

Bladt: Jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. Chr. Madsen, som stadig taler om de prisstigninger, som de arbejdsløse ikke får dækning for, at det er, som om det ærede medlem stadig overser, at der nu bliver reguleret efter et helt nyt system. De understøttelsessatser, der blev fastsat i 1962, var i overensstemmelse med lønniveauet i april kvartal 1961 og repræsenterede en fremgang på 11,6 pct. Det er rigtigt, at beregningstidspunktet ligger langt tilbage, men det er ikke sikkert, at det betyder så forfærdelig meget. Det kommer an på, i hvilket år lønstigningen har været højest.

Det ærede medlem er i det hele taget, synes jeg, meget utilfreds med arbejdsløshedsloven, som den er. Det er faktisk gået

op for mig, at socialistisk folkeparti overhovedet ikke accepterer arbejdsløshedslovgivningen i dens nuværende form. Der blev i går omdelt en tryksag til folketingets medlemmer med de forskellige partiprogrammer, og i socialistisk folkepartis program findes der nogle punkter for den dagsaktuelle politik, altså en slags målsætning for den nærmeste fremtid, og der er dér et punkt, som vedrører den sag, vi her behandler. Jeg vil gerne med formandens til-ladelse citere, hvad der står:

„SF ønsker retten til arbejdet fastslået.

Kan samfundet ikke sikre denne ret som en realitet, må det sammen med arbejds-giverne dække tabet af arbejdsfortje-nesten“.

Dette giver mig anledning til at spørge det ærede medlem, om man dermed mener fuld erstatning. Således må det forstås, for der er intet forbehold i den passus. Vil det sige, at når en mand tjener 300 kr. om ugen og bliver arbejdsløs, skal han have en understøttelse på 300 kr. om ugen? Man må altså få den opfattelse, at sociali-stisk folkeparti i det hele taget vil gå bort fra det nuværende forsikringsprincip, idet der gives udtryk for, at understøttelsen skal betales dels af arbejdsgiverne, dels af samfundet — det må jo være af staten eller staten og kommunerne i fællesskab — men der står intet om arbejdernes bidrag.

Endelig vil jeg gerne spørge det ærede medlem, om han virkelig tror, hvis en sådan ordning kunne gennemføres, at den ville være tilfredsstillende for arbejderne.

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forslagsstillerne (Chr. Mad-sen): For en fuldstændigheds skyld vil jeg gøre opmærksom på, at jeg ikke har sagt noget om, at der ikke kom nogen regulering af arbejdsløshedsunderstøttelsen. Jeg har tværtimod understreget — og det står i fremsættelsen — at denne regulering først kommer 1 år og 8 måneder efter, at pris-stigningerne har fundet sted, og det er det, jeg er utilfreds med. Jeg tror ikke på, at der er andre reguleringsbestemmelser i lov-givning eller overenskomster, der giver en lige så ringe regulering så lang tid efter de stedfundne prisstigninger.

[Chr. Madsen.]

Så er der spørgsmålet om det principielle, og her behøver det ærede medlem hr. Bladt ikke at have så forfærdelig mange bekymringer. Jeg forstod på ham, at han mente, det var forfærdeligt, at et parti kunne tillade sig at have sådanne principielle synspunkter. Det er imidlertid vore principielle synspunkter, og jeg kan berolige det ærede medlem hr. Bladt med, at man i England og Amerika under konservative regeringer har gennemført noget lignende, idet man siger til arbejdsgiverne, hvis der til eksempel skal gennemføres rationalisering, at i rationaliseringsomkostningerne må der indregnes de summer, der skal bruges til udbetaling af arbejdsløshedsunderstøttelse til de medlemmer, der bliver arbejdsløse under rationaliseringen. Ifølge de meddelelser, man får fra USA, er der meget, som tyder på, at arbejdsgiverne derovre må betale betydelige summer til arbejdsløshedsunderstøttelse, når de forsøger at rationalisere inden for industrien og der dermed følger arbejdsløshed. Det være altså sagt til beroligelse for det ærede medlem hr. Bladt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Ordføreren for forslagsstillerne (Chr. Madsen): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om husmoderafløsning har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om inddrivelse af underholdsbidrag har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 22. marts, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om sundhedsplejerskeordninger.

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændringer i lov om oprettelse af et kreditinstitut for fiskerierhvervet.

3) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ydelse af ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse [af Chr. Madsen m. fl.].

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om lærlingeforhold.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om tillæg til lov om udvidelse og ombygning af rigshospitalet.

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om støtte til tilvejebringelse af kollegier for unge under uddannelse.

Mødet hævet kl. 15⁵⁰.

81. møde.

Fredag den 22. marts kl. 13.

Formanden: Udvalget angående forslag til lov om opførelse af et statshospital i Thors-havn har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Lønningsudvalget har afgivet betænkning over forslag til normeringslov for finansåret 1963-64 og forslag til lov om ændringer i lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd. Eksemplarer vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om sundhedsplejerskeordninger.

Valgt blev: *Lis Groes, Nina Andersen, Bladt, Hjortnæs, Th. Mikkelsen, Niels Mørk, Johan Nielsen, Astrid Skjoldbo, Grethe Philip, Ellen Poulsen, Peter Larsen, Ravankjær, Jacob Sørensen, Clara Munck, Vestergaard Poulsen, Gertie Wandel og Chr. Madsen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændringer i lov om oprettelse af et kreditinstitut for fiskerierhvervet.

Valgt blev: *Dupont, Poul Hansen (Grenå), Lund Jensen, Lykke Jørgensen, Johan Nielsen, K. Axel Nielsen, Peter Nielsen, Henning Rasmussen, Axel Sørensen, Damsgaard, Søren Jensen, Conrad Kofoed, Østergaard, Erna Sørensen, Baagø, Edv. Jensen og Vivike.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ydelse af ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse [af Chr. Madsen m. fl.].

Valgt blev: *Bladt, Egon Jensen, Evald Kristensen, Helge Nielsen, Poul Nilsson, Hans Rasmussen, Elna Syvertsen, Robert Sørensen, Aage Fogh, Søren Andersen, N. Chr. Christensen, Søren Jensen, Skov Thulesen, Clara Munck, Asger Jensen, Gertie Wandel og Chr. Madsen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til ændring af lov om lærlingeforhold.

(Lovforslaget (nr. 117) findes i tillæg A. sp. 1443, fremsættelsen i tidenden sp. 4015).

Lovforslaget sattes til forhandling.

K. Axel Nielsen: Lærlingeloven gælder ikke for Grønland. Dette lovforslag går alene ud på, at lærlingeloven ved kgl. anordning kan sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som Grønlands særlige forhold tilsiger.

Til vejledning for folketinget har den højtærede undervisningsminister som bilag til lovforslaget ladet optrykke udkast til den kgl. anordning, der agtes udstedt. På denne måde får folketinget mulighed for i virkeligheden at behandle et forslag til lærlingelov for Grønland, idet udkastet til anordning indeholder hele teksten til lærlingeloven med de afvigelser, som efter den høje regerings opfattelse bør gælde for Grønland.

Disse afvigelser drejer sig særlig om tilsyns- og kontrolbestemmelserne. I stedet for de danske arbejdsanvisningskontorer fungerer i Grønland kæmnerkontorerne; i stedet for underrettsdommeren som voldsgiftsformand fungerer i Grønland landsdommeren, og i stedet for de faglige udvalg og lærlingerådet fungerer de to lærlingevalg for Grønland, ét for håndværk og industri og ét for butiks-, handels- og kontorforaget, samt det fælles lærlingevalg for Grønland. Hvor lærlingerådet skal behandle grønland-ske lærlingeforhold, skal rådet suppleres med 2 medlemmer for Grønland.

En af de vigtigste reformer ved lærlingelovens gennemførelse i 1956 var jo den gradvise overgang til dagskoler. Den overgangstid på 8 år, som dengang vedtoges, er jo næsten gået, og det er mit indtryk, at